

Stockholm den 13 december 2023

Nacka tingsrätt
Mark- och miljödomstolen
mmd.nacka.avdelning4@dom.se

Mål nr M 4550-23

Ansökan om tillstånd till befintlig och utökad täktverksamhet på fastigheten Lärbro Stora Vikers 1:94, Gotlands kommun

Region Gotland har tagit del av ansökan med tillhörande bilagor och inkommer i enlighet med av mark- och miljödomstolen beviljat anstånd med yttrande.

1. Inställning

1. Avgränsning av ansökan

Region Gotland har i samrådsyttrande den 24 januari 2023 över samrådsunderlaget ställt frågor om sökandens avgränsning gällande det som ska prövas i målet. Sökanden har i avsnitt 1.5 i ansökan lämnat följande redovisning.

”Aktuell ansökan omfattar enbart Klinthagentäkten och inte bolagets verksamhet vid Storugns. Hamnen och verket vid industrianläggningen i Storugns regleras i ett separat tillstånd meddelat av länsstyrelsen den 8 oktober 1998 (dnr. 241-1568-98) med justerade villkor genom en dom från miljödomstolen vid Stockholms tingsrätt den 4 juni 1999 i mål nr. M 159-99. Tillståndet omfattar befintligt kross- och sorteringsverk, utlastning i hamnen, vattenhantering i produktionen, verkstad, VA och deponi. Inledningsvis hanterades verksamheten vid Storugns och täktverksamheten i Klinthagen genom ett och samma tillstånd. I samband med det utökade tillståndet för södra Klinthagen som meddelades den 14 maj 2002 (dnr. 541-3733-01) återkallades 1998 års tillstånd i de delar som avsåg verksamheten i Klinthagentäkten och ersattes med 2002 års tillstånd. Härefter har verksamheterna i Klinthagentäkten och Storugns reglerats i separata tillstånd. Verksamheterna sammanbinds av det ca tre kilometer långa transportbandet men ligger på ett allt för långt avstånd från varandra för att de ska kunna ses som en och samma verksamhet. Utöver transporterna finns det inget tekniskt samband mellan verksamheterna och deras respektive påverkan på omgivningarna är inte heller överlappande i mer än mycket begränsad omfattning. Det har vid de två senaste tillståndsprövningarna av Klinthagentäkten inte ansetts

finnas något behov av en samlad prövning och eftersom ingen förändring har skett avseende verksamheterna i detta avseende kvarstår denna bedömning kvarstår. Ett gemensamt tillstånd för verksamheterna skulle dessutom leda till praktiska problem, bland annat eftersom täktillståndet har visat sig behöva förnyas med förhållandevis kort intervall.

I tillståndsansökan ska även s.k. följdföretag beskrivas och dess omgivningspåverkan bedömas. I förevarande fall finns ingen följdverksamhet från Klinthagentäkten utöver den verksamhet som idag omfattas av tillståndet för Storugns. All kalksten som produceras i täkten transporteras till Storugns för fortsatt hantering. Det innebär att alla transporter av kalkstenen från Storugns, som sker med fartyg och lastbil, utgör följdverksamheter till den tillståndsgivna verksamheten i Storugns, inte täktverksamheten i Klinthagen. Det är av detta skäl som de senare tillkomna lastbilstransporterna från Storugns till Slite har anmälts som en ändring av verksamheten i Storugns. Avsikten med att följdverksamheter ska redovisas i en tillståndsansökan är att denna påverkan ska kunna bedömas i samband med tillståndsprövningen. Sådan verksamhet som redan är tillståndsprövad inom ramen för ett annat tillstånd behöver emellertid inte bedömas på nytt. Eftersom all den verksamhet som skulle kunna utgöra följdverksamhet till verksamheten i Klinthagentäkten omfattas av tillståndet för verksamheten i Storugns, saknas skäl att beakta följdverk-samheterna inom ramen för denna tillståndsprövning. Med anledning härav behöver inte några följdverksamheter redovisas närmare i den nu aktuella tillståndsansökan.”

Region Gotland har i anledning av sökandes klaganden ingen erinran mot avgränsningen av ansökan.

2. Villkor

Region Gotland tillstyrker att begärt tillstånd meddelas under förutsättning att villkorsjusteringar sker på sätt som anges nedan.

Vattenförsörjning

Region Gotland ansvarar för den kommunala vattenförsörjningen. I det av sökanden angivna influensområdet har regionen inga vattentäkter. Med den utgångspunkten föreligger ingen risk för påverkan på den kommunala vattenförsörjningen. Regionen ser dock ett behov av att mark- och miljödomstolen bestämmer ett villkor till skydd för de privata brunnarna (vattenbrist p.g.a. minskad vattentillgång eller p.g.a. av förorening eller saltpåverkan) på samma sätt om skedde i Heidelberg Minerals (tidigare Cementa) tillståndsdom den 13 december 2022, mål nr M 2724.22, se villkor 14:

”Om det under tillståndstiden uppstår akut vattenbrist i enskild bergborrad brunn inom det redovisade påverkansområdet, för tillgodoseende av fastighetens behov av vatten för hushåll, djurhållning eller näringsverksamhet – med undantag av vatten för bevattningsändamål – ska Cementa AB efter begäran ordna provisoriskt tillhandahållande av vatten för det aktuella ändamålet till dess permanent vattenförsörjning kan ordnas. Skyldigheten gäller inte om

det uppenbart saknas samband mellan den tillståndsgivna vattenverksamheten och vattenbristen.”)

Region Gotland är alltjämt intresserat av möjligheten att för dricksvattenändamål nyttja av sökanden avlett vatten från Pall 2-sjön. Region Gotland ansluter sig till sökandens bedömning (se avsnitt 2.3.1. i ansökan) att avledande av täktvatten till Region Gotland skulle vara viktigt för resurshushållningen med vattnet. Denna möjlighet till resurshushållning är enligt Region Gotlands bedömning en viktig parameter för sökandens möjlighet att erhålla sökt tillstånd, särskilt i ljuset av de betydande bortledningsmängder av grundvatten som sökanden redovisar (den totala avledningen kommer att öka från drygt 900 000 kbm i dag till ca 1 100 000 kbm efter planerad utvidgning, se avsnitt 2.3.2 i ansökan). Region Gotland har därför svårt att förstå sökandens bedömning i avsnitt 2.3.1.: *”För Nordkalks del finns inget behov eller någon ekonomisk nytta med att avleda vattnet på annat sätt än i dag [avledning till Klinthagenbäcken och vidare till Kappelshamnsviken]. Tvärt om skulle en sådan åtgärd medföra ytterligare arbete och kostnader för Nordkalk.”*

Region Gotland står till förfogande för avtalsdiskussioner med sökanden under hand avseende förutsättningar och villkor för vattnet från Pall 2-sjön. Region Gotland avser etablera sådan kontakt.

Buller

Sökanden anger att med vidtagande av vissa åtgärder så kan dagens begränsningsvärden för buller vid bostäder innehållas. Region Gotland får understryka vikten av att sådan bedömning följs upp genom kontroller.

Vibrationer och luftstöt vågor

Regionen ser ett behov av att mark- och miljödomstolen stramar upp villkoren 12-13 rörande vibrationer så att det svarar mot den nivå som domstolen bestämde i Heidelberg Minerals (tidigare Cementa) tillståndsdom den 13 december 2022, mål nr M 2724.22, se villkor 5 och 6:

Villkor 5: ”Vibrationshastigheten till följd av sprängning får inte överskrida 4 mm/s vid bostäder, uttryckt som högsta svängningshastighet i vertikalled.

Kontroll av markvibrationer ska vid varje sprängtillfälle ske genom mätning vid minst ett närliggande bostadshus. Mätningen ska följa svensk standard. Villkoret är uppfyllt om värdet innehålls vid 90 % av sprängtillfällena under ett kalenderår och aldrig överstiger 6 mm/s.

Villkor 6: Luftstöt vågor till följd av sprängning får vid bostadshus inte överstiga 100 Pa mätt som frifältsvärde.

Kontroll av luftstötuvåg ska ske vid minst ett närliggande bostadshus vid varje sprängtillfälle. Kontrollen ska utföras som reflektionsmätning och redovisas med motsvarande nivå för frifältsmätning. Villkoret är uppfyllt om värdet innehålls vid 90 % av mättillfällena under ett kalenderår och aldrig överstiger 250 Pa mätt som frifältsvärde.”

3. Övrigt

Region Gotland noterar att det utredningsunderlag gällande hydrogeologi och vattenverksamhetens påverkan på grundvatten och växt- och djurliv, och vilket underlag regionen efterlyste i sitt samrådsyttrande, har framarbetats av Nordkalk och ingår i Nordkalks ansökan. Region Gotland ser dessa underlag och de ökade kunskaper som de kan ge som viktiga delar i den fortsatta prövningen av bolagets ansökan.

Som ovan

Karin Hernvall